

Evelyn Waugh

Gjensyn med Brideshead

Kaptein Charles Ryders sakrale og profane minner

*Oversatt fra engelsk av
Johanne Fronth-Nygren*

GYLDENDAL

Originaltittel: *Brideshead Revisited*
Copyright © Evelyn Waugh, 1945
All rights reserved.

Norsk utgave © Gyldendal Norsk Forlag AS 2017

www.gyldendal.no

First published in Great Britain by Chapman & Hall 1945

Published in Penguin Books 1951

Revised edition first published by Chapman & Hall 1960

Published in Penguin Books 1962

Published in Penguin Classics 2000

This edition published in Penguin Classics 2011

Published by arrangement with The Wylie Agency

FORFATTERENS MERKNAD

Jeg er ikke jeg: Du er ikke han eller hun:

De er ikke de

E. W.

Printed in Lithuania

Trykk/innbinding: ScandBook UAB

Sats: Type-it AS, Trondheim 2017

Papir: 70 g Holmen Book Cream 1,6

Boken er satt med Minion 11/13,5 pkt.

Omslagsdesign: Egil Haraldsen

Oversetter Johanne Fronth-Nygren er medlem av Norsk Oversetterforening

ISBN 978-82-05-49297-4

Alle Gyldendals bøker er produsert i miljøsertifiserte trykkerier.

Se www.gyldendal.no/miljo

OVERSETTERS MERKNAD

Brideshead Revisited ble skrevet under andre verdenskrig, og utgitt i England i 1945. I Norge kom boken første gang ut på Aschehoug forlag i 1950 under tittelen *Møte med fortiden*. Peter Magnus' oversettelse er nå kun tilgjengelig i få eksemplarer på bibliotek eller i antikvariat. Med denne nyoversettelsen blir ikke bare en moderne klassiker igjen allment tilgjengelig for norske lesere, men det er også første gang at Evelyn Waugh's omarbeidede og endelige versjon av boken fra 1959 foreligger på norsk. Mye har skjedd med det norske språket og med oversetteriet siden den første utgaven kom. Magnus' versjon er en god oversettelse av sin tid, men jeg håper at teksten som nå foreligger, gir en mer nøyaktig gjengivelse av Waugh's tekst. Dels skyldes dette at dagens oversetter har helt andre muligheter for å sjekke referanser og forvirrende uttrykk, dels at forventningene til oversetterens oppgave har endret seg. Der 1950-tallets oversetterideal tillot en stor grad av omskrivninger og utelatelser, har jeg så langt som mulig forsøkt å bevare Waugh's stil, ikke minst setningsstrukturene hans. Bakerst i boken kan den nysgjerrige leser finne forklaringer på en del eldre ord og uttrykk, historiske referanser og britiske begreper. En stor takk rettes til Palle Ydstebø for militær assistanse, og til Jørn Roeim for katolske råd.

Til Laura

Innhold

Forord	11
Prolog: <i>Gjensyn med Brideshead</i>	13
Bok én: <i>Et in Arcadia Ego</i>	29
ÉN: Jeg møter Sebastian Flyte – og Anthony Blanche – jeg besøker Brideshead for første gang	31
TO: Fetter Jaspers store remonstrasjon – en advarsel mot sjarm – søndag morgen i Oxford	53
TRE: Min far hjemme – lady Julia Flyte	76
FIRE: Sebastian hjemme – lord Marchmain utenlands	96
FEM: Høst i Oxford – middag med Rex Mottram og aftens med Boy Mulcaster – herr Samgrass – lady Marchmain hjemme – Sebastian contra mundum	124
Bok to: <i>Brideshead forlatt</i>	175
ÉN: Samgrass avsløres – jeg tar avskjed med Brideshead – Rex avsløres	177
TO: Julia og Rex	210
TRE: Mulcaster og jeg i forsvar av vårt land – Sebastian utenlands – jeg tar avskjed med Marchmain House	235

Bok tre:	<i>Et rykk i snøret</i>	261
ÉN:	Foreldreløse i stormen	263
TO:	Lukket visning – Rex Mottram hjemme	306
TRE:	Fontenen	320
FIRE:	Sebastian contra mundum	341
FEM:	Lord Marchmain hjemme – døden i Den kinesiske salong – hensikten åpenbares	359
Epilog:	<i>Gjensyn med Brideshead</i>	393
Etterord:	<i>Gjensyn med Gjensyn med Brideshead</i>	401
Noter		417

Forord

DENNE ROMANEN, SOM HER er utgitt på nytt med mange små tillegg og noen betydelige kutt, frarøvet meg den aktelse som jeg en gang nøt blant mine samtidige, og førte meg inn i en ukjent verden av fanbrev og pressefotografer. Dens tema, den guddommelige nådes innvirkning på en gruppe ulike, men nært forbundne karakterer, var kanskje formastelig stort, men jeg kommer ikke med noen beklagelser for dette. Jeg er mindre tilfreds med dens form, hvis mer påfallende svakheter kanskje kan skyldes de omstendigheter den ble skrevet under.

I desember 1943 var jeg så heldig under fallskjermtrening å pådra meg en mindre skade som forsynte meg med en pause fra militærtjenesten. Denne ble forlenget av en velvillig befalhavende, som lot meg gå ledig frem til juni 1944, da boken var ferdig. Jeg skrev med en iver som var ganske fremmed for meg, og også med utålmodighet etter å komme tilbake til krigen. Det var en dyster periode, med nærværende knapphet og forestående katastrofe – en periode med soyabønner og Basic English – og følgelig er boken gjennomsyret av en slags forslukkenhet på mat og vin, på den nære fortids prakt, og på retorisk og ornamentalt språk, som jeg nå, på full mage, finner smakløs. Jeg har dempet de mer vulgære passasjene, men har ikke slettet dem, ettersom de utgjør en essensiell del av boken.

Jeg har vært i tvil når det gjelder håndteringen av Julias utbrudd om dødssyndene og lord Marchmains enetale på dødsleiet. Disse passasjene var selvfølgelig aldri ment å formidle faktisk uttalte ord. De tilhører en annen skriveform enn la oss si de tidlige scenene mellom Charles og faren. Jeg ville ikke nå ha introdusert dem i en roman som andre steder tar sikte på realisme. Men jeg har beholdt dem her, i noe som ligger nært opp til deres opprinnelige form fordi de, i likhet med burgundervinen (feilstavet i mange opplag) og måneskinnet, i all vesentlighet uttrykte den sinnsstemning de var skrevet i; også fordi mange lesere likte dem, skjønt dette ikke var det viktigste hensynet.

Det var umulig våren 1944 å forutse den engelske herregårdens nåværende kult. Den gang lot det til at stamhusene, som var vår viktigste nasjonale, kunstneriske bedrift, var dømt til forfall og plyndring, lik klostrene på 1500-tallet. Så jeg smurte rimelig tykt på med lidenskapelig oppriktighet. *Brideshead* i dag ville vært åpent for turister, dets skatter sammenstilt av kyndige hender, og bygningsmassen bedre vedlikeholdt enn den ble av lord Marchmain. Og det engelske aristokratiet har bevart sin identitet i en grad som den gang virket usannsynlig. Hoopers fremmarsj er blitt forsinket på flere punkter. Mye av denne boken er derfor en panegyrikk preket over en tom kiste. Men det ville være umulig å ajourføre den uten fullstendig å ødelegge den. Den foreligger en yngre generasjon av lesere som en suvenir fra den andre verdenskrig, snarere enn fra tyve- eller tredveårene, som den tilsynelatende omhandler.

E.W.

Combe Florey 1959

Prolog

Gjensyn med Brideshead

DA JEG NÅDDE C-KOMPANIETS stillinger, som lå på toppen av åsen, stanset jeg og så tilbake mot leiren, som nettopp kom til syne under meg gjennom den tidlige, grå morgendisken. Vi skulle dra den dagen. Da vi marsjerte inn tre måneder tidligere, lå stedet under snøen; nå foldet vårens første blader seg ut. Jeg hadde tenkt den gangen, at hvilke forødselsens skuer som enn lå foran oss, fryktet jeg aldri noe mer brutalt enn dette, og jeg tenkte nå at det for meg ikke inneholdt et eneste lykkelig minne.

Her hadde kjærligheten dødd mellom meg og hæren.

Her endte trikkelinjene, slik at menn som bedugget vendte tilbake fra Glasgow, kunne døse i setene til de ble vekket ved veis ende. Det var et stykke å gå fra trikkestoppet til leirporten; en halv kilometer hvor de kunne kneppe uniformsjakkene og rette på luene før de passerte vaktrommet, en halv kilometer hvor betong vek for gress i veikanten. Dette var byens yttergrense. Her endte boligfeltene og kinoenes tette, homogene territorium, og baklandet begynte.

Leiren lå der det inntil ganske nylig hadde vært beitemark og pløyer; våningshuset stod fremdeles i en fold i åsen og hadde tjent som bataljonkontor; eføy støttet fremdeles rester av det som en gang hadde vært murene om en frukthage; to mål med radbrukne, gamle trær bak bryggerhusene stod igjen av

en epleåker. Stedet hadde vært dømt til ødeleggelse før hæren kom dit. Hadde det vært fred et år til, ville det ikke vært noe våningshus, ingen mur, ingen epletrær. Allerede lå en kilometer med betongvei mellom bare leirevoller, og på begge sider viste et rutenett av åpne grøfter hvor de kommunale entreprenørene hadde laget et dreneringssystem. Et fredsår til ville ha gjort stedet til en del av den omkringliggende forstaden. Nå stod brakkene hvor vi hadde overvintret for tur til å bli ødelagt.

Over veien, og gjenstand for mang en ironisk bemerkning, halvt skjult selv om vinteren av hegnende trær, lå det kommunale sinnssykeasylet, hvis smijernsgjerder og staselige porter gjorde vår grove piggråd til skamme. Vi kunne se galningene på milde dager spasere og sprette rundt blant de sirlige grusgangene og pent beplantede plenene; lykkelige kollaboratører som hadde gitt opp den ujevne kampen, all tvil overvunnet, all plikt passé, de ubestridte arvinger til fremskrittets århundre som nøy sitt arvelodd i ro og mak. Mens vi marsjerte forbi, pleide mennene å rope hilser til dem gjennom gjerdet – «Hold ei seng varm for meg, kamerat. Jeg kommer snart» – men Hooper, min sist innskrevne troppssjef, misunte dem deres privilegerte liv: «Hitler ville puttet dem i et gasskammer», sa han, «jeg tenker vi kan lære ett og annet av ham.»

Hit førte jeg, da vi marsjerte inn midtvinters, et kompani med sterke og håpefulle menn; ryktet hadde versert blant dem, mens vi forflyttet oss fra hedene til dette havneområdet, om at vi endelig var underveis til Midtøsten. Etter som dagene gikk, og vi begynte å rydde snøen og planere en paradeplass, så jeg skuffelsen deres bli til resignasjon. De snuste inn lukten fra utsalgene med frityrstekt fisk, og spisset ører når de hørte velkjente lyder av fredstid fra fabrikk sirenen og danseorkesteret. På fridager hang de nå på gatehjørnene og smøg seg unna når en offiser nærmet seg av frykt for at de ved å hilse, skulle tape

ansikt overfor sine nye elskerinner. Til kompanikontoret kom det inn en bråte mindre klager og søknader om velferdspermisjon; mens det ennå var halvmørkt begynte dagen med unna-sluntrereens sutring og den forurettede mannens dystre mine og stive blikk.

Og jeg, som ifølge enhver regel skulle ha satt mot i dem – hvordan kunne jeg hjelpe dem, som ikke kunne hjelpe meg selv? Her ble obersten vi var dannet under ledelse av, forfremmet utenfor vår synsvidde, og etterfulgt av en yngre og mindre elskelig mann overført fra et annet regiment. Det var få igjen i messen nå av flokken med frivillige som hadde trent sammen ved krigsutbruddet; på et eller annet vis var de nesten alle blitt borte – noen var blitt erklært tjenesteudyktige, noen forfremmet til andre bataljoner, noen postert ved staben, noen hadde meldt seg til spesialstyrkene, én var gått hen og blitt drept på skytebanen, én var blitt stilt for krigsrett – og plassene deres var overtatt av vernepliktige; radioen stod ustanselig på i oppholdsrommet nå til dags, og mye øl ble drukket før middag; det var ikke som det hadde vært.

Her, i en alder av niogtredve, begynte jeg å bli gammel. Jeg følte meg stiv og trett om kvelden og uvillig til å gå ut av leiren; jeg utviklet en eiendomsrett til visse stoler og aviser; jeg drakk regelmessig tre glass gin før middag, aldri mer eller mindre, og gikk til sengs umiddelbart etter ni-nyhetene. Jeg var alltid våken og forkavet en time før reveljen.

Her døde min siste kjærlighet. Det var intet bemerkelsesverdig ved måten den døde på. En dag, ikke lenge før denne siste dagen i leiren, mens jeg lå våken før reveljen, i Nissenbrakken, og stirret inn i det absolutte mørket blant den dype pusting og mumlingen fra de fire andre beboerne, og grunnet på hva jeg var nødt til å gjøre den dagen – hadde jeg sendt inn navnet på to korporaler til våpentreningskurset? Skulle jeg igjen ha

det største antallet av menn som overskred permisjonen blant gruppen som var ventet tilbake den dagen? Kunne jeg stole på at Hooper tok med offisersaspirantklassen ut på kartlesning? – mens jeg lå i denne mørke timen, ble jeg rystet over å innse at noe inne i meg, som lenge hadde syknet, i stillhet hadde dødd, og følte det en ektemann kunne føle, som i det fjerde året av sitt ekteskap plutselig visste at han ikke lenger følte noe begjær, eller ømhet, eller aktelse for en én gang elsket hustru; intet velbehag i hennes selskap, intet ønske om å behage, ingen nysgjerrighet for noe hun noensinne kunne si eller tenke; intet håp om å rette på ting, ingen selvbekreftelse for katastrofen. Jeg kjente til alt, hele den ekteskapelige desillusjonens sørgelige rekkevidde; vi hadde vært gjennom den sammen, hæren og jeg, fra den første impertinente kurtisen til nå, da intet gjenstod for oss unntagen lovens og pliktens og vanens kalde lenker. Jeg hadde spilt hver scene i familietragedien, hadde sett de tidlige kranglene bli hyppigere, tårene mindre gripende, forsoningene mindre sødmefylte, helt til de avfødte en tilstand av reservasjon og kjølig kritikk og den tiltagende overbevisningen om at det ikke var meg selv, men den elskede som hadde skylden. Jeg fanget opp de falske tonene i stemmen hennes, og lærte å lytte vaksomt etter dem; jeg gjenkjente det tomme, bebreidende uttrykket av manglende forståelse i øynene hennes, og det selviske, harde draget om munnvikene. Jeg lærte henne å kjenne, slik en er nødt til å lære å kjenne en kvinne en har holdt hus med, dag inn, dag ut, i tre og et halvt år; jeg lærte å kjenne hennes sjuskete vaner, den rutinemessige og mekaniske sjarmen, hennes sjalusi og egenkjærlighet, og hennes nervøse fakter med fingrene når hun løy. Hun var blottet for all fortryllelse nå, og jeg kjente henne som en usympatisk fremmed jeg uoppløselig hadde bundet meg til i et øyeblikk av dårskap.

Så denne morgenen vi skulle forflyttes, var jeg fullstendig likeglad med vårt bestemmelsessted. Jeg ville fortsette med arbeidet, men jeg kunne ikke tilføre det annet enn føyelighet. Ordren var å gå om bord i toget klokken 09.15 på et sidespor i nærheten, og ta med oss i nisteskreppa den ubrukte por-sjonen av dagens rasjon; det var alt jeg trengte å vite. Kompaniets nestkommanderende var dratt av gårde med en liten fortropp. Kompanidepotet var blitt pakket sammen dagen før. Hooper var blitt beordret til å inspisere rekkene. Kompaniet skulle paradere klokken 07.30 med utstyrssekkene stablet foran brakkene. Det hadde vært mange slike forflytninger siden den avsindig opplivende morgenen i 1940, da vi feilaktig hadde trodd vi var på vei mot forsvaret av Calais. Tre–fire ganger om året siden da hadde vi skiftet tilholdssted; denne gangen gjorde vår nye befalhavende et uvanlig stort nummer av «sikkerheten», og hadde endog utsatt oss for bryet med å fjerne alle kjennetegn fra uniformene og kjøretøyene våre. Det var «verdifull trening i aktiv tjeneste», sa han. «Hvis jeg finner noen av disse kvinnelige parasittene ventende i den andre enden, vet jeg at det har vært en lekkasje.»

Røken fra feltkjøkkenet drev vekk i disen, og leiren lå avdekket som en planløs labyrint av snarveier lagt ovenpå det uferdige boligprosjektet, som om den var blitt utgravd på et mye senere tidspunkt av en gruppe arkeologer.

«Pollock-utgravningene utgjør et verdifullt bindeledd mellom det tyvende århundrets borger-slave-samfunn og stamme-anarkiet som etterfulgte dem. Her ser man et avansert kulturfolk med evnen til å lage et intrikat dreneringssystem og konstruere permanente riksveier, utradert av en rase av den mest primitive sorten.»

*

Slik, tenkte jeg, kom kanskje de fremtidige ekspertene til å skrive. Jeg snudde meg og hilste kompaniets sersjantmajor: «Har herr Hooper vært her?»

«Har ikke sett noe til ham denne morgenen, sir.»

Vi gikk til det fraflyttede kompanikontoret, hvor jeg oppdaget at et vindu nylig var knust etter at leirskadeprotokollen var slutført. «Nattevind, sir», sa sersjantmajoren.

(Alle brekkasjer ble tilskrevet dette, eller «sappør-øvelser, sir».)

Hooper kom til syne; han var en gusten, ung mann med hår gredd bakover, uten skill, fra pannen, og en flat Midland-dialekt; han hadde vært ved kompaniet i to måneder.

Troppene likte ikke Hooper fordi han visste for lite om oppgavene sine, og noen ganger tiltalte hver enkelt som «George» når de stod på stedet hvil, men jeg hadde følelser som nærmest lignet ømhet for ham, hovedsakelig på grunn av en hendelse den første kvelden hans i messen.

Den nye obersten hadde vært hos oss i under en uke på dette tidspunktet, og vi var ennå ikke klar over hva for en type han var. Han hadde revet i flere runder med gin i oppholdsrommet, og var noe høyroestet da han først la merke til Hooper.

«Den unge offiseren der er en av Deres, er han ikke, Ryder?» sa han til meg. «Håret hans trenger en stuss.»

«Det gjør det, sir», sa jeg. Det gjorde det. «Jeg skal se til at det blir gjort.»

Obersten drakk mer gin, begynte å stirre på Hooper, og sa høyt: «Gode Gud, for noen offiserer de sender oss nå for tiden!»

Hooper lot til å bli en besettelse for obersten den kvelden. Etter middagen sa han plutselig meget høyt: «I mitt forrige regiment, hvis en ung offiser hadde vist seg slik, ville de andre underoffiserene pokker ta ha klippet håret for ham.»

Ingen viste noen entusiasme for denne spøken, og vår manglende respons syntes å tirre obersten. «Du», sa han og vendte seg mot en grei gutt i A-kompaniet, «gå og hent en saks, og klipp denne unge offiserens hår for ham.»

«Er det en ordre, sir?»

«Det er din sjefs ønske, og det er den beste form for ordre jeg vet om.»

«Ja vel, sir.»

Og dermed, i en atmosfære av isnende forlegenhet, satte Hooper seg i en stol, mens det ble klippet hist og her på bakhodet hans. Ved begynnelsen av operasjonen forlot jeg oppholdsrommet, og beklaget senere mottagelsen overfor Hooper. «Det er ikke slikt som pleier å skje ved dette regimentet», sa jeg.

«Å, ingen fare», sa Hooper. «Jeg tåler en spøk.»

Hooper hadde ingen illusjoner om hæren – eller snarere, ingen spesielle illusjoner som skilte seg ut fra den generelle, altomsluttende tåken hvorfra han betraktet universet. Han hadde kommet til den motvillig, under tvang, etter at han hadde gjort alt som stod i hans ynkelige makt for å oppnå en utsettelse. Han godtok den, sa han, «som meslinger». Hooper var ingen romantiker. Han hadde ikke som barn ridd på Ruperts hest, eller sittet blant leirbålene ved Skamandros' bredd; i den alderen da jeg møtte alt unntagen poesi med tørre øyne – dette stoiske, primitive intermesso skolene våre innstifter mellom barnets og mannens fritt fossende tårer – hadde Hooper grått ofte, men aldri over Henriks tale på St. Crispins dag, ei heller over epitafet ved Thermopylene. Historien de lærte ham hadde hatt få slag, men isteden et vell av detaljer om human lovgivning og nye industrielle endringer. Gallipoli, Balaklava, Québec, Lepanto, Bannockburn, Roncesvalles og Marathon – disse, og Slaget i vest, hvor Arthur falt, og et

hundretalls slike navn, hvis trompettoner, selv nå i min numne og ulydige tilstand, kalte uimotståelig på meg gjennom de mellomliggende årene med guttedagenes klarhet og styrke, lød forgjeves for Hooper.

Han klaget sjelden. Skjønt han selv var en mann man ikke trygt kunne betro den enkleste oppgave, hadde han en overveldende respekt for effektivitet, og kunne noen ganger, på bakgrunn av sine beskjedne forretningserfaringer, si om hærens metoder for lønn og forsyninger og bruk av «timeverk»: «De ville ikke ha sluppet unna med det derre i forretningslivet.»

Han sov godt, mens jeg lå våken og vred meg.

I løpet av de ukene vi var sammen, ble Hooper for meg et symbol på Det unge England, slik at jeg hver gang jeg leste en offentlig uttalelse som proklamerte hva Ungdommen krevde i Fremtiden og hva verden skyldte Ungdommen, testet disse generelle utsagnene ved å erstatte med «Hooper», og se om de fremdeles virket like plausible. Dermed grunnet jeg, i den mørke timen før revoljen, noen ganger over «Hooper-samlinger», «Hooper-herberger», «Internasjonalt Hooper-samarbeid» og «Hooper-kulten». Han var lakmustesten på alle disse legeringene.

I den grad han hadde endret seg overhodet, var han mindre soldataktig nå enn da han ankom fra offiserkurset. Denne morgenen, belesset med fullt utstyr, så han knapt menneskelig ut. Han inntok rettsstilling med et slags subbene dansetrinn, og la en ullvantekledt håndflate over pannen.

«Jeg vil snakke med herr Hooper, sersjantmajor ... nå, hvor i djevelens navn har De vært? Jeg ba deg inspisere rekkene.»

«Er jeg sein? Unnskyld. Hadde fullt opp med å pakke utstyret mitt.»

«Det er det De har en tjener til.»

«Ja, det er vel det, strengt tatt. Men De vet hvordan det er.

Han hadde sitt å ordne med. Kommer en på kant med de karene, lar dem det gå utover en på andre måter.»

«Vel, gå og inspiser rekkene nå.»

«All righty.»

«Og si for guds skyld ikke ‘all righty’.»

«Beklager. Jeg prøver virkelig å huske det. Det bare glipper ut.»

Da Hooper gikk, kom sersjantmajoren tilbake.

«Sjefen er på vei hitover, sir», sa han.

Jeg gikk ut for å møte ham.

Det lå perler av fukt i svinebusten i den lille, røde mustasjen.

«Nå, er alt i orden her?»

«Ja, jeg tror det, sir.»

«*Tror det?* Det bør De vite.»

Blikket hans falt på det knuste vinduet. «Har det blitt ført inn i leirskadeprotokollen?»

«Ikke ennå, sir.»

«*Ikke ennå?* Skal tro når det ville ha blitt det, om jeg ikke hadde sett det.»

Han var ikke avslappet sammen med meg, og mye av ilterheten skyldtes engstelse, men jeg syntes ikke bedre om den av den grunn.

Han førte meg bak brakkene, til et nettinggjerd som skilte mitt område fra panservogntroppens, hoppet raskt over det og satte kursen mot en overgrodd grøftevoll som en gang hadde vært en åkergrense på gården. Her begynte han å rote med spaserstokken som et trøffelsvin og utstøtte snart et triumferende rop. Han hadde avdekket et av disse søppeldepotene som er så viktige for den menige soldatens ordenssans: hodet på en feiekost, lokket fra en ovn, en gjennomrusten bøtte, en sokk, et brød lå der under engsyren og brenneslen, blant sigarettpakker og tomme blikkbokser.

«Se på dette», sa befalhavende. «Et nydelig inntrykk vi gir regimentet som tar over etter oss.»

«Dette er ille», sa jeg.

«Det er en skam. Se til at alt der blir brent før De forlater leiren.»

«Ja vel, sir. Sersjantmajor, send beskjed til panservogntroppen og fortell kaptein Brown at sjefen ønsker denne grøften ryddet.»

Jeg lurte på om obersten ville tåle spydigheten; det samme gjorde han. Han stod et øyeblikk og pirket ubeslutsomt i bosset i grøften, så snudde han på hælen og skred av gårde.

«De burde ikke gjøre det, sir», sa sersjantmajoren, som hadde vært min guide og støtte siden jeg sluttet meg til kompaniet. «De burde virkelig ikke det.»

«Det var ikke vårt søppel.»

«Kanskje ikke, sir, men De vet hvordan det er. Hvis en havner på kant med de høyere offiserene, tar de det igjen på andre måter.»

Mens vi marsjerte forbi galehuset, bablet og mumlet to–tre eldre pasienter høflig bak gjerdet.

«Ha det, kompis, vi ses»; «Det æ'kke lenge til vi kommer, nå»; «Hold på smilet til vi møtes igjen», ropte mennene til dem.

Jeg marsjerte med Hooper i spissen for førertroppen.

«Si meg, har De peiling på hvor vi ska' hen?»

«Overhodet ikke.»

«Tror De det er alvor?»

«Nei.»

«Bare falsk alarm?»

«Ja.»

«Alle har sagt at nå gjelder'e. Jeg vet ikke hva jeg skal tro,

egentlig. Virker så dumt liksom med all denne drillen og treninga, hvis vi aldri kommer i kamp.»

«Jeg ville ikke ha bekymret meg for det. Det blir flust til alle når den tid kommer.»

«Å, jeg vil ikke ha *mye*, vet De. Bare nok til at jeg kan si jeg har vært med.»

Et tog med antikverte vogner stod og ventet på oss på side-sporet; en transportoffiser var ansvarshavende; en arbeidskommando lastet om bord de siste utrustingssekkene fra lastebilene til bagasjevognene. Etter en halvtime var vi klare til å dra, og etter en time dro vi.

Mine tre troppssjefer og jeg hadde en kupé for oss selv. De spiste sandwicher og sjokolade, røykte og sov. Ingen av dem hadde en bok. De første tre–fire timene merket de seg navnene på byene og lente seg ut av vinduene når vi, som det ofte hendte, stoppet mellom stasjonene. Senere mistet de interessen. Midt på dagen, og igjen ved mørkets frembrudd, ble litt lunken kakao øst fra en beholder og opp i krusene våre. Toget beveget seg langsomt sørover gjennom det flate, grå landskapet langs hovedlinjen.

Den største begivenheten den dagen var sjefens «kommandogruppe». Vi samlet oss i kupéen hans etter innkalling fra en ordonnans, og fant ham og adjutanten iført stålhjelmer og utrustning. Det første han sa var: «Dette er en ordregruppe. Jeg forventer at dere møter skikkelig kledd. Det faktum at vi befinner oss om bord på et tog er irrelevant.» Jeg trodde han skulle sende oss tilbake, men etter å ha skult på oss, sa han: «Sitt ned.»

«Leiren ble etterlatt i en skammelig forfatning. Hvor jeg enn gikk, fant jeg eksemplere på at offiserene ikke gjør sin plikt. Den forfatningen en leir etterlates i er den best tenkelige prøven på effektiviteten hos regimentets offiserer. Det er slike saker

en bataljon og dens sjefs rykte hviler på. Og», – sa han faktisk dette, eller finner jeg ord for bitterheten i stemmen og blikket hans? Jeg tror han lot det være usagt – «jeg har ikke til hensikt å la mitt profesjonelle ry kompromitteres av noen midlertidige offiserers skjødesløshet.»

Vi satt med våre notatbøker og blyanter og ventet på å skrive ned de neste oppgavene våre. En mer fintfølende mann ville ha skjønt at han hadde mislyktes i å være respektinn- gytende; kanskje skjønte han det, for han la til på en furten, skolemesteraktig måte: «Alt jeg ber om, er lojal bistand.»

Så konsulterte han notatene sine og leste:

«Ordrer.

Informasjon. Bataljonen er nå i transitt mellom lokalitet A og lokalitet B. Dette er en viktig transportrute, og er sårbar for bombing og gassangrep fra fienden.

Intensjon. Jeg har som intensjon å ankomme lokalitet B.

Metode. Toget vil ankomme destinasjonen omtrent klok- ken 23.15 ...», og så videre.

Brodden kom til slutt under overskriften: «Administra- sjon.» C-kompaniet, foruten én tropp, skulle losse av toget ved ankomsten til sidesporet, hvor tre trestonns lastebiler ville være tilgjengelige for å flytte alle forsyninger til et bataljons- depot i den nye leiren; arbeidet skulle fortsette til det var full- ført; den gjenværende troppen skulle finne en vakt til depotet og vaktposter til leirområdet.

«Spørsmål?»

«Kan vi få en kakaorasjon til arbeidslaget?»

«Nei. Flere spørsmål?»

Da jeg fortalte sersjantmajoren om disse ordrene, sa han: «Stakkars, gamle C-kompaniet hadde uflaks igjen», og jeg visste at dette var en bebreidelse fordi jeg hadde tirret befal- havende.

Jeg ga beskjed til troppssjefene.

«Hør», sa Hooper, «det gjør det fryktelig vanskelig overfor karene. De vil bli temmelig struntne. Det virker som han alltid velger oss til møkkajobbene.»

«De tar vekten.»

«OK. Hør, hvordan skal jeg finne yttergrensene i mørket?»

Straks etter mørkleggingen ble vi forstyrret av en ordonnans, som tok seg lugubert frem gjennom toget med en gassvarslerskrangle. En av de mer sofistikerte sersjantene ropte: «*Deuxième service.*»

«Vi blir nedsprutet av flytende sennepsgass», sa jeg. «Se til at vinduene er lukket.» Jeg skrev deretter en pen, liten situasjonsrapport for å fortelle at det ikke var noen skadde, og at ingenting var blitt infisert; at mannskap var blitt detasjert til å desinfisere utsiden av vognen før avstigning. Dette lot til å tilfredsstille befalhavende, for vi hørte ikke noe mer fra ham. Etter at det ble mørkt, sovnet vi alle.

Til slutt, svært sent, kom vi til sidesporet vårt. Det var en del av opplæringen vår i sikkerhet og forhold under aktiv tjeneste at vi skulle unngå stasjoner og perronger. Fallet fra stigbrettet til kullgangen skapte uorden og brekkasjer i mørket.

«Still opp på veien nedenfor vollen. C-kompaniet ser ut til å ta seg god tid som vanlig, kaptein Ryder.»

«Ja, sir. Vi har litt problemer med kloren.»

«Kloren?»

«Til desinfiseringen av utsiden av vognene, sir.»

«Å, svært pliktoppfyllende, vil jeg tro. La det være, og kom dere av gårde.»

Nå skramlet mine halv våkne og gretne menn ut på veien i formasjon. Snart hadde Hoopers tropp marsjert ut i mørket; jeg fant lastebilene, organiserte rekker av menn som skulle sende forsyningene fra hånd til hånd ned den bratte vollen, og

litt etter litt, ettersom de oppdaget at de gjorde noe det var et klart formål med, ble de muntre. Jeg langet forsyninger med dem den første halvtimen, og forlot dem så for å møte kompaniets nestkommanderende, som kom tilbake med den første lastebilen.

«Det er ingen dårlig leir», rapporterte han, «stort gods med to–tre innsjøer. Ser ut som vi kan få noen ender hvis vi har flaks. Landsby med én pub og postkontor. Ikke en by i mils omkrets. Jeg har greid å skaffe en brakke til oss to på deling.»

Ved firetiden om morgenen var arbeidet ferdig. Jeg kjørte i den siste lastebilen, på uutholdelige landeveier, hvor de overhengende grenene pisket frontruten; et eller annet sted forlot vi landeveien og svingte inn i en allé; et eller annet sted nådde vi frem til en åpen plass, hvor to veier møttes og en ring av stormlykter markerte haugen med forsyninger. Her losset vi av lastebilen, og fulgte omsider oppasserne til våre losji under en stjerneløs himmel, mens et fint duskregn nå begynte å falle.

Jeg sov til tjeneren min vekket meg, reiste meg trett, kledte og barberte meg i taushet. Det var ikke før jeg kom til døren at jeg spurte nestkommanderende: «Hva heter dette stedet?»

Han fortalte meg det, og i samme øyeblikk var det som om noen hadde skrudd av radioen, og en stemme som hadde brølt uavbrutt, formålsløst i øret på meg i talløse dager, plutselig var blitt avbrutt; en veldig stillhet fulgte, først tom, men gradvis, etter som den forulempede sansen min gjenvant kontrollen, full av en mengde deilige og naturlige og for lengst glemte lyder, for han hadde uttalt et navn som var meg så kjent, en trollmanns navn med slik urgammel kraft at bare ved lyden av det begynte de siste vonde årenes gjengangere å legge på flukt.

Utenfor brakken stod jeg forbløffet. Regnet hadde stanset, men skyene hang lavt og tungt over oss. Det var en stille mor-

gen, og røken fra feltkjøkkenet steg rakt opp mot den blygrå himmelen. En kjerrevei, en gang gruslagt, deretter gjengrodd, nå oppkjørt og kvernet til gjørme, fulgte konturene av åsiden og sank ut av syne nedenfor en kolle, og på hver side av den lå det uoversiktlige virvaret av bølgeblikk, hvorfra skramlingen og skravlingen og plystringen og pipingen, alle dyrehagens lyder, fra bataljonen som begynte en ny dag, steg opp. Bortenfor og rundt oss, og desto mer velkjent, lå et utsøkt menneskeskapt landskap. Det var et bortgjemt sted, omsluttet og omfavnet av et enslig, buktende dalføre. Leiren vår lå langs en myk skråning, tvers overfor oss ledet marken, fortsatt uberørt, til den gjestmilde horisonten, og mellom oss og den rant en elv – den het Bride, og hadde sitt utspring rundt tre kilometer unna, på en gård som het Bridesprings, hvor vi noen ganger pleide å gå for å drikke te; den ble en anselig elv lenger nede, før den sluttet seg til Avon – som hadde blitt oppdemmet her slik at den dannet tre innsjøer, én ikke stort mer enn en fuktig, blågrå flekk i sivet, men de andre var mer vidstrakte og speilte skyene og de mektige bøketrærne langs bredden. Skogene bestod alle av eik og bøk, eiketrærne grå og bare, bøketrærne forsiktig bestrødd med grønt rundt de bristende knoppene; de dannet et enkelt, grundig uttenkt mønster med de grønne glennene og de vide grønne markene – beitet dådyrene her fortsatt? – og, for at ikke blikket skulle vandre uten mål og med, stod et dorisk tempel ved vannkanten, og en eføybegrodd bue strakte seg over den nederste av demningene. Alt dette hadde blitt planlagt og plantet for halvannet århundre siden, slik at det, omtrent på denne tiden, kunne sees i sin fullkomne form. Fra der hvor jeg stod var huset skjult av en grønn knaus, men jeg visste godt hvordan og hvor det lå, hvilende blant lindetrærne, som en hind i bregnene.

Hooper kom snikende bort og hilste meg med sin hyppig

etterlignede, men uforlignelige hilsen. Ansiktet hans var grått etter nattevåken, og han hadde ennå ikke barbert seg.

«B-kompaniet avløste oss. Jeg har sendt karene av gårde for å stille seg.»

«Godt.»

«Huset ligger der oppe, rundt svingen.»

«Ja», sa jeg.

«Brigadeledelsen kommer dit neste uke. Litt av en kaserne. Jeg har nettopp tatt en smugtitt. Veldig oppstasa, det ville nå jeg kalle det. Og en pussig greie er at det er en slags romersk-katolsk kirke der. Jeg kikket inn, og det var liksom en messe på gang – bare en pater og en gammel kall. Jeg ble helt pinlig berørt. Mer noe for Dem enn for meg.» Kanskje virket det ikke som om jeg hørte etter; i et siste forsøk på å vekke interessen min, sa han: «Det er en sabla svær fontene også, foran trappene, masse steiner og sånne utskårne dyr. De har aldri sett maken.»

«Jo, Hooper, det har jeg. Jeg har vært her før.»

Ordene syntes å runge beriket mot meg fra hvelvene i tankenes kjeller.

«Å, da vet De jo alt om det. Jeg går og steller meg.»

Jeg hadde vært der før; jeg visste alt om det.

BOK ÉN

ET IN ARCADIA EGO

Én

«JEG HAR VÆRT HER FØR», sa jeg; jeg hadde vært der før; først med Sebastian, for mer enn tyve år siden på en skyfri dag i juni, da grøftene var kremhvite av mjødur, og luften tung av alle sommerens dufter; det var en særskilt praktfull dag, og selv om jeg hadde vært der så ofte, i så mange sinnsstemninger, var det til dette første besøket at hjertet mitt vendte tilbake ved dette, mitt siste.

Også den dagen hadde jeg kommet uten å kjenne mitt bestemmelsessted. Det var regattauken. Oxford – oversvømmet nå og utvisket, ugjenkallelig tapt lik Leonais, så hurtig har vannet kommet strømmende inn – Oxford var i de dager fremdeles en akvatintenes by. I hennes brede og stille gater talte og gikk menn slik de hadde gjort i Newmans dager; hennes høstlige skodde, hennes grå vår, og hennes sommerdagers sjeldne herlighet – slik som den dagen – da kastanjene stod i blomst og klokkene kimte høyt og klart over hennes gavler og kupler, åndet ut det linne drag av århundrers ungdom. Det var denne søylegangenes stille som ga latteren vår resonans, og fortsatt bar den, gledesfylt, gjennom den mellomliggende larven. Hit kom under regattauken, i disharmoni, en horde av kvinnemennesker, noen hundre i tallet, kvitrengende og flagrende over brolegningen og opp trappene, severdighetssøkende og selskapsøkende, drakk rødvinspunsj, spiste agurksandwicher,

ble staket i punter rundt på elven, drevet i flokk til collegenes kanalbåter, hilst i *Isis* og i Samfundet med en plutselig oppvisning i selsomme, flåsete, fullstendig pinefulle Gilbert og Sullivan-passiarer, og av selsomme koreffekter i collegenes kapeller. Gjenlyden av inntrengerne fylte hver krok, og var i mitt eget college ikke en gjenlyd, men en opprinnelig kilde til den greseligste forstyrrelse. Vi skulle holde ball. Forgården, der jeg bodde, var gulvlagt og teltkledt; palmer og asaleaer stod dynget opp rundt portnerboligen; verst av alt var det at universitetslektoren som bodde over meg, en mus av en mann tilknyttet det naturvitenskapelige fakultetet, hadde lånt ut værelsene sine som damegarderobe, og en trykt seddel som forkynte denne skammeligheten hang ikke mer enn seks tommer fra ytterdøren min.

Ingen hadde sterkere følelser i så måte enn opppasseren min.

«Herrer som ikke har damer bes så langt det er mulig å innta måltidene ute de neste par dagene», annonserte han motfallen. «Kommer De til å lunsje hjemme?»

«Nei, Lunt.»

«For å gi tjenerne en sjanse, sier de. Litt av en sjanse! Jeg er nødt til å kjøpe en *nålepute* til damegarderoben. Hvorfor skal de ha dans? Jeg se'kke meningen med det. Det var aldri no' dans før i regattauka. Minneballet, nå det er en annen sak siden det er i ferien, men ikke i regattauka, som om teselskaper og elva ikke var nok. Hvis De spør meg, sir, er det alt sammen på grunn av krigen. Det kun'ke ha skjedd foruten den.» For dette var 1923, og for Lunt, som for tusener av andre, kunne ting aldri bli som de hadde vært i 1914. «Nå, vin om kvelden», fortsatte han slik han hadde for vane halvveis innenfor og halvveis utenfor døren, «eller én eller to herrer til lunsj, det gir mening. Men ikke dans. Alt det der ble innført da mannfolka kom tilbake fra krigen. De var for gamle og de visste

ikke no' og de ville ikke lære. Det er sannheten. Og det er til og med noen som danser med byfolket på frimurer'n – men proktorene får kloa i *dem*, skal De se ... Vel, her har vi lord Sebastian. Jeg må'kke stå her og prate når det skal skaffes nåleputer.»

Sebastian trådte inn – duegrå flanell, hvit *crêpe de chine*, et Charvet-slips, mitt slips, forresten, frimerkemønstret – «Charles, hva i all verden er det som hender i colleget ditt? Skal dere ha sirkusforestilling? Jeg har sett alt bortsett fra elefanter. Jeg må si hele Oxford er blitt *ytterst* besynderlig med ett. I natt krydde det av kvinner. Du må bli med meg øyeblikkelig, ut av faresonen. Jeg har en automobil og en kurv med jordbær og en flaske Château Peyraguey – som ikke er en vin du noensinne har smakt, så bare ikke lat som. Den er himmelsk sammen med jordbær.»

«Hvor skal vi?»

«Besøke en venn.»

«Hvem?»

«Ved navn Hawkins. Ta med litt penger i tilfelle vi ser noe vi har lyst til å kjøpe. Bilen tilhører en mann som heter Hardcastle. Returner delene til ham hvis jeg dør; jeg er ikke videre god til å kjøre.»

Utenfor porten, utenfor vinterhagen som en gang var portnerbolig, stod en åpen toseters Morris Cowley. Sebastians teddybjørn satt ved rattet. Vi plasserte ham mellom oss – «Sørg for at han ikke blir kvalm» – og kjørte av gårde. Klokkene i St. Mary kimte ni; vi unngikk å kolliderer med en prest – svart stråhatt, hvitt skjegg – som tråkket rolig nedover på feil side av High Street, krysset Carfax, passerte stasjonen og var snart ute på landet langs Botley Road; landsbygden var lett å nå i de dager.

«Er det ikke tidlig?» sa Sebastian. «Kvinnene driver fremde-

les på med hva det nå er kvinner driver med før de viser seg nedenunder. Dovenskapen har ødelagt dem. Vi har sluppet unna. Gud velsigne Hardcastle.»

«Hvem han nå er.»

«Han trodde han skulle bli med oss. Dovenskapen ødela ham også. Vel, jeg sa *ti* til ham. Han er en meget dystert mann ved colleget mitt. Han fører et dobbeltliv. I det minste formoder jeg at han gjør det. Han kunne ikke bli ved med å være Hardcastle dag og natt, alltid, kunne han vel? – ellers ville han dødd av det. Han sier han kjenner min far, noe som er utelukket.»

«Hvorfor det?»

«Ingen kjenner pappa. Han er utstøtt av det gode selskap. Har du ikke hørt det?»

«Det er synd ingen av oss kan synge», sa jeg.

Ved Swindon svingte vi av fra hovedveien, og idet solen klatret høyt, befant vi oss blant tørrmurer og kvaderstenshus. Klokken var rundt elleve da Sebastian uten forvarsel svingte bilen inn på en kjerrevei og stoppet. Det var varmt nok nå til at vi søkte skyggen. På en sauestusset kolle under en klynge med almetrær spiste vi jordbærene og drakk vinen – som Sebastian hadde lovet, var de utsøkte sammen – og vi tente tykke, tyrkiske sigaretter og la oss på ryggen, Sebastians blikk på bladene over ham, mitt på profilen hans, mens den blågrå røken steg, uforstyrret av vind, mot løvverkets blågrønne skygger, og den søte duften av tobakken blandet seg med de søte sommerduftene rundt oss, og dunsten fra den søte, gylne vinen syntes å løfte oss en fingerbredd over marken og holde oss svevende.

«Nettopp det rette stedet å grave ned en krukke med gull», sa Sebastian. «Jeg skulle likt å grave ned noe dyrebart alle steder hvor jeg har vært lykkelig, og så, når jeg var gammel og

stygg og ulykkelig, skulle jeg komme tilbake og grave det opp og minnes.»

Dette var det tredje semesteret mitt siden immatrikuleringen, men jeg daterer mitt Oxford-liv til det første møte med Sebastian, som hadde funnet sted ved en tilfeldighet midtveis i semesteret før. Vi var ved forskjellige colleger og kom fra forskjellige skoler; jeg kunne like gjerne tilbrakt mine tre eller fire år ved universitetet og aldri ha møtt ham, hvis det ikke hadde vært for at han tilfeldigvis en kveld drakk seg full i colleget mitt og at jeg hadde værelser i første etasje mot forgården.

Jeg var blitt advart mot farene ved disse værelsene av min fetter Jasper, som var den eneste, den gangen jeg begynte ved universitetet, som anså meg for å være en passende gjenstand for detaljert rettleiding. Min far ga meg ingen. Den gang, som alltid, unnvek han alvorlige samtaler med meg. Det var ikke før jeg hadde to uker igjen til jeg skulle dra, at han overhodet nevnte saken; da sa han sjenert og nokså skjelmsk: «Jeg har snakket om deg. Jeg møtte din fremtidige forstander i Athenaeum. Jeg ville snakke om etruskiske forestillinger om udødeligheten; han ville snakke om ambulerende forelesningsrekker for arbeiderklassen, så vi inngikk et kompromiss og snakket om deg. Jeg spurte ham hva du burde ha i årspenger. Han sa: 'Tre hundre om året, gi ham ikke under noen omstendigheter mer, det er det de fleste har.' Jeg syntes det var et forkastelig svar. *Jeg* hadde mer enn de fleste da *jeg* lå ved universitetet, og mitt minne er at ingen andre steder i verden og til ingen annen tid, utgjør noen hundre pund til eller fra en så stor forskjell for ens status og popularitet. Jeg lekte med tanken om å gi deg seks hundre», sa min far og snøftet litt, slik han gjorde når han moret seg, «men jeg tenkte at skulle forstanderen få

nyss om det, kunne det lyde direkte uhøflig. Så jeg skal gi deg fem hundre og femti.»

Jeg takket ham.

«Ja, det er sjenerøst av meg, men alt kommer fra kapitalen, vet du ... Jeg antar dette er stunden da jeg burde gi deg råd. Jeg fikk aldri noen selv unntagen én gang, fra din fetter Alfred. Vet du, sommeren før jeg skulle begynne, red din fetter Alfred over til Boughton ens ærend for å gi meg et råd? Og vet du hva det rådet var? 'Ned', sa han, 'det er én ting jeg må be deg om. Bær *alltid* flosshatt på søndager i semesteret. Det er etter dette, mer enn noe annet, en mann blir bedømt.' Og vet du», fortsatte min far og snøftet dypt, «det gjorde jeg *alltid*. Noen gjorde det, noen gjorde det ikke. Jeg så aldri noen forskjell mellom dem, eller hørte det kommentert, men jeg *bar alltid min*. Dette viser kun hvilken effekt et skjønnsomt råd kan ha når det gis på riktig måte i rette øyeblikk. Jeg skulle ønske jeg hadde et å gi deg, men det har jeg ikke.»

Min fetter Jasper tok igjen for det tapte; han var sønn av min fars eldre bror, som han refererte til mer enn én gang, bare halvveis spøkefullt, som «Familiens overhode»; han var i sitt fjerde år, og hadde i forrige semester vært beundringsverdige nær å få sine blå roerklær, han var sekretær for Canningklubben og president i juniorforsamlingen; en anselig størrelse innenfor colleget. Han avla meg et formelt besøk i den første uken min, og ble til te; han spiste et svært solid måltid med honningkaker, ansjostoast og Fullers valnøttkake, så tente han pipen og lente seg tilbake i kurvstolen, mens han listet opp de rettesnorer jeg burde følge; han dekket de fleste temaer; selv i dag kunne jeg ha gjentatt mye av det han sa ord for ord. «... Du leser historie? Et fullstendig respektabelt fakultet. Det aller verste er engelsk litteratur, og det nest verste er Modern Greats. Du bør enten få beste eller dårligste karakter. Det lig-

ger ingen verdi i noe der imellom. Tid anvendt på en god nest beste, er bortkastet tid. Du burde gå på de beste forelesningene – Arkwright om Demosthenes, for eksempel – uavhengig av om de holdes på ditt fakultet eller ikke ... Klær. Kle deg som du gjør på et gods. Gå aldri i tweedjakke og flanellsbukser – alltid dress. Og gå til en skredder i London; du får bedre snitt og lengre kreditt ... Klubber. Meld deg inn i Carlton nå, og Grid i begynnelsen av andreåret. Hvis du ønsker å stille til valg i Samfundet – og det er ingen dum ting å gjøre – bygg deg et renommé *utenom* først, i Canning eller Chatham, og begynn å tale på papiret først ... Hold deg unna Boar's Hill ...» Himmelen over gavlene midt imot glødet og mørknet; jeg la mer koks på kaminen, og skrudde på lyset som avslørte hans londonsydde nikkerser og hans Leander-slips i all sin respektabilitet ... «Ikke behandle universitetslektorene som skolemestere; behandle dem som du ville behandlet sognepresten hjemme ... Du vil oppdage at du bruker halve andreåret ditt på å riste av deg de uønskede vennene du skaffet deg i løpet av førsteåret ... Vokt deg for anglo-katolikkene – de er alle sodomitter med ubehagelige aksenter. Faktisk, så burde du holde deg unna alle de religiøse gruppene; de voldrer ikke annet enn skade ...»

Til slutt, nettopp idet han skulle gå, sa han: «Ett siste punkt. Bytt værelser.» – De var store, med dype vindusnisjer og syttenhundretallspanel; jeg var heldig som hadde fått dem som førsteåring. «Jeg har sett mang en mann gå til grunne fordi han hadde værelser i første etasje mot forgården», sa min fetter med dypt alvor. «Folk begynner å se innom. De legger igjen kappene sine her, og kommer og henter dem før middag; du begynner å gi dem et glass sherry. Før du vet ordet av det, har du åpnet en gratis bar for alle collegets uønskede elementer.»